NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 22. oktobra 1853. *List 85.*

Ne prepozno kositi merve in otave.

Pomína vredno je tudi našim kmetovavcem, kar o tem časnik Hesinske kmetijske družbe piše, rekoč:

Navadni čas otavo (Grummet) kositi je mesca kimovca (sept.); bolj pozno, ko se kosí, bolje je, mislijo večidel kmetje, da se trava dobro obrase in se je več nakosí.

Ravno tako se ravná tudi z mervo (senom), večidel se senožeti prepozno kosé.

To pa je slabo gospodarstvo. Kar se več pridela, se pa slabeji pridela; če gospodar le gleda na velik kùp klaje, ne pa na tečnost njeno, se sam sebe goljufa. S klajo živinsko je kakor z živežem človeškim. Tečna dobra piča redí, slaba in ktera *nič v sebi nima, le želodec nabaše.* Da krava mlado travo in sočnato deteljo raji jé in da ji več zaleže kakor vsahnjena trava in prezrela terda detelja, je znano vsakemu. Tudi človeku bolje tekne kos mastnega mesa mlade živine, kakor kos pustega stare merhe.

Po starem kopitu še senó v bolj gorkih krajih ne smé pred kresom, v bolj merzlih višjih krajih pa ne pred sv. Marjetǫ kositi. Véra je namreč od nekdaj, da trava mora dozoreti, da seme, ki odpade na senožeti, nov zarod napravi in se merva sploh dobro obrase.

Ali ta véra je pomota, pôzna košnja gotova škoda.

Kakor hitro trave ocvetó, se v travjih bilkah več redivnih delov spremení v pusto terdo stvar (laknjic); če bolj je seme dozorelo in če več ga je izpadlo, tolikanj manj vredno je senó. Tako senó ni več vredno kakor dobra slama.

Al to še ni edína škoda. Seme, od kterega kmetje mislijo, da bo nov zarod napravilo, malokdaj tako globoko do zemlje pride, da bi moglo začeti lepo kaliti, ampak večidel zgnjije in pod zlo gré. Le velika sreča mora biti, da se kaj tega semena zemlje prime. Ta mervica pa gotovo ne poverne une škode, ki kmetovavca zavoljo tega zadeva, da prepozno kosí. Zakaj veliko veliko travnih koreník (Grasstock) po dozoru semena pod zlo gré, ki bi bile iznovega krepko ozelenele, ako bi ne bila senožet prepozno pokošena bila.

Še druga škoda je ta, če se senó (merva) prepozno kosí, da otavi premalo časa ostaja; majhna ostane in malo se je pridela. Če deževno vreme nastopi, je nadloga, otavo dobro domú spraviti.

Al ta škoda še ni zadnja. Če se otava pozno kosí, se trava pred zimo ne more dobro obrasti in se tako močno vkoreniniti, da ji zimska zmerzlína nič ne škodje. Kakor z žitom, tako je tudi s travo: lepši ko ozelení senožet in se obrase pred zimo, več se bo pridelalo merve prihodnje leto.

Tako izvira ena škoda iz druge. Ako se perva napaka opustí, se odpravi vzrok vsih sledečih.

Senó (merva) naj se kosí, kadar večidel trav na travniku cvetè.

Otava ne terpí tako lahko in tako hitro po dežju škode, kakor senó. Ker ima pa za kmetovavca veliko vrednost, mora skerbeti, da lepo suho domú spravi. Čez dan se mora pridno premetavati, na večer pa zgodaj na kupe spraviti, da se po rôsi ne moči.

Ako ni bilo moč otave popolnoma suhe domú spraviti, naj se varje, da se preveč ne spari in vžgè. Dobro je nad lego vlažne otave terdo zložiti lego ječmenove ali ovsene slame, in nad to spet lego otave in tako dalje; med otavo nastljano slamo živina tako rada jé kakor otavo.

Kmetijske skušnje.

(*Pri presajevanju starega drevja*) priporoča v Gumprehtovem kmetijskem časniku izveden sadjorejic sledeče: „Eno leto preden se drevó presaditi misli, se na 2 čevlja krog in krog drevésa zemlja toliko prekoplje, da se zamorejo z žago naj močnejši korenine odžagati. Odžagajo se pa te stare korenine zato, da poleti nove sesavne koreninice izrasti zamorejo in se drevó lože presadí. Jama, kamor se drevó prestavi, mora naj manj 4 čevlje v kvadratu velika biti; tudi se naredí jama za 12 ali 15 pavcov globokeji kakor ima drevó v zemljo priti. Zdaj se zalije do verha z vodo; po tem se nameče z lopato toliko rahle zemlje (ktera se s kolom pomeša), da je jama tako visoko ž njo napolnjena, da se vsadí drevó va-njo. Je drevó na svoje mesto vsajeno, se zaliva z vodo, zametuje z zemljo in meša tako dolgo, da je jama popolnoma zasuta. Na to vižo se vsede, kar je v zemlji bolj debelega, na dno, — kar je pa bolj drobnih in rahlih parstenih drobcov, se prime okolj koreninic in jim ostane prav priročno tam za živež. Na to vižo presajenih drevés tudi ni treba po navadno zalivati, ker tisto navadno zalivanje izpira le korenine, da drobna in za pervi živež naj tečnejša parst se poplakne na dno, kamor korenine ta čas še segniti ne morejo.

Na to vižo se dajo brez nevarnosti tudi zelene drevésa presajati. Če se je drevó ravno

pred zimo presadilo, naj se vlažna parst z gnojem pokrije.

(*Mléko dolgo časa frišno obderžati*) svetje nek belgišk kmetovavec, mléko v steklenici (flaši) dobro zamašeni skoz četert ure v krop postaviti.

(*Opravílo trotov je edíno le ob času rojenja oploditi mlado kraljico*); za nobeno drugo rabo niso. Tako pravi gosp. Ninaus, učitelj na Štajarskem. Za oplodenje ene mlade matice je en trot dovelj, ali saj le malo trotov. Po skušnjah Ninausovih so bili v jeseni tisti panjovi naj boljši, ki so zarodili naj manj trotov, ali ki so jih zarano (zgodaj) spodili ali umorili.

(*Kùp posebno dobrega mešanega gnoja — Komposthaufen*) se po skušnjah angleških napravi, ako se zmešanca napravi iz 10 delov dobre parstí, 3 delov gnoja in 1 dela vgašenega apna. Ta zmešanca se pustí 2 do 3 mesce ležati in se med tem časom enekrat premeče.

Koristnost pevalíc.

Tičice, ki pojó, pravi Friderik Čudi v svojih branja vrednih bukvah *), so prave namestnice življenja. Brez njih bi bili gojzdi žalostni, mertvi. Človek povsod le išče živih in življenje veselo naznanjajočih stvarí, — kjer ni življenja, ni za-nj veselja. Mislimo si naše gojzde in reke, naše senožeti in pašnike, naše verte in polja brez pevalíc, kako samoten nam bo svet! — manjkalo nam bo vedno nekaj, kar je tako rekoč sredništvo med nami in nižjo naravo.

Al še nekaj druzega je, kar dajè pevkam veliko vrednost; če bi njih ne bilo, bi bile na svetu strašne prekucije, — take namreč, da bi se prekucnil vès lepi red natore. Brez števila bi se namreč pomnožil tisti merčes, kteri nam je toliko škodljiv, ako bi ga ne pokončale tice, kterim je živež. Od velike merhe, ktero spravijo iz poti, noter doli do komarja in pajka, ktere zobljejo, — vse je njih delo, ohraniti red natore. Pevalice so po volji modrega Stvarnika tako rekoč pomočnice, da veliko gospodarstvo sveta ne zapade prekucijam nadležnega merčesa.

Žalibog, da te velike koristi še ne spozna vsak človek! in da še je dosto tacih, ki mislijo: tiči so le za to, da nam v tičnici pojó ali da nam pečeni na mizo pridejo!

Ko bi vsi ljudjé korist tičev spoznali, bi jih ne lovili in morili tak nespametno in brezvestno!

*) Thierleben der Alpenwelt. Leipzig 1853.

Slovensko slovstvo.

Slovensko berilo za V. gimnazialni razred.

Pervi zvezek slovenskega berila za nadgimnazij, kterega bodo 4 zvezki, ki jih slavni naš Miklosić iz različnih spisov svojih in druzih naših pisavcov, starih in novih sostavlja, je že na svetlem **). Drugi trije za VI., VII. in VIII. razred) bodo sčasoma sledili. Gospod doktor si je za pomočnika pri sostavljanju „berila“ slavnoznanega slovenskega pisatelja gosp. Navratila izvolil, čigar obširna znanost slovenskega slovstva, marljivost velika in ljubezin vtrudna za materinski jezik, in izverstna slovniška vednost pridejo pri takem delu na veliko veliko hvalo, da gré urniši spod rok in se jako dobro doverší. Tako se smemo nadjati, da tudi ostali zvezki „berila“ bojo kmalo sledili.

Da se pa vender enkrat zastran pisave kolikor je moč zedinimo, in da ne bi eden vlekel „hi“, eden „hot“, smo prosili gosp. dr. Miklosić-a, ko nam je poslal neke pôle svojega „berila“ v pretres: naj nam pravíla razjasniti blagovoli, zakaj to tako, uno tako piše.

Dobili smo tedaj po gosp. Navratilu od gosp. dr. Miklosić-a na svoje vprašanja sledeči odgovor, kterega naznanimo po „Novícah“, da ga beró vsi, kterim je edinost v pisavi naši draga.

„Ker je sl. ministerstvo uka velelo, da se naj v „berilu“ oblike deržavnega zakonika rabijo, je bilo treba različno pisavo slovenskih pisavcov zediniti; samo v pesmih ni bilo moč povsod dosledno ravnati.

Potem takem so obveljale kakor v deržavnem zakoniku starje oblike: ega, — emu, — em (v 5. sklonu ali mestniku), — im pa v 6tem ali druživniku po staroslovenski, česar nekteri še ne vejo. V višebroju je obveljal *i*: lepim-ih-imi tudi po staroslovenski rabi.

Vendar se piše po staroslovenski v besedah „ta (tè)“ in „vse“ (razun višebrojnega možkega vsi) povsod *e* namesto *i*, tedaj tudi: s tem, z vsem, teh, vseh itd., kakor po nekterih krajih še dan danes razločno izgovarjajo.

Kdor pa izgovarja *e* zamolklo, ga ta pisava ne more motiti, zato ker za ta zamolkli glas zdaj že do malega le *e* pišemo, ako izpeljava drugači ne veleva: dober, dobrega, težek, težkega, mertev, zvonček; ne: dobȓ, dobrȉga, težȉk, mȓtiv, zvončȉk.

Ravno zato je dosledno pisano sem (namesto dozdanjega sim) in sem (narečje, adverb.), oboje enako, kakor velik del Slovencov oboje enako izgovarja; zakaj nekteri štajarski Slovenci govoré kakor Čehi sem (ne sam); narečje pa izgovarjajo sem (staroslov. sěmo). Druga oseba glagola, namreč: si (tudi po staroslovenski *i*) nima s pervo nič zapovedovati. Po staroslovenski se piše perva: jesm; tukaj ne vidiš nikakega *i*. Ako izpeljava ali staroslovenščina čerke *i* ne opravičuje, stojí tedaj namesto Metelkotovega *a* povsod dosledno *e*.

Dvoumja ne more med glagolom in narečjem sem v zvezi z drugimi besedami tudi nikdar biti, kakor med nemškima „sein“ (njegov, svoj) in „sein“ (biti) ne.

Ker ni, na priliko: pri Krajncih v govoru razlike, čemu bi bila v pisanju? Spoznavši to, pišejo po pravici novejši pisavci nemški „sein“ tudi namesto po starem „seyn“. To resnico (česar govoré ne ločiš, čemu bi pisaje ločil!) spoznavši, je začel slavni jezikoznanec Grimm tudi po nemški vse z malimi čerkami pisati. Govorečega poslušaje ne vidimo ne malih, ne velikih čerk, pa se vendar razumevamo. Po derž. zakoniku so obveljale tudi: dobr*e* vin*a*, ne dobr*a* *) vin*a*; nasproti lepš*a*, ne lepš*i* riba itd.

Ker je vodilo g. Miklosića: piši, ako izpeljava ne brani, kolikor je moč, kakor govoriš, zato piše on: Mar*ija*, Terez*ija*, Az*ija*, Perz*ijansko*. Noben nepotujčeni Slovan ne izgovarja Mari-a, Terezi-a, Azi-a itd.; *j* se sliši razločno, ako se tudi *i* (kedar je brezglasen) ne sliši: Mari-ja, Terez'ja, Az'ja itd. po ravno tisti postavi, kakor: pȉjem, pȉjan, prebȉjam itd., namesto piem, pi-an, prebi-am .... Ta postava je: „slovenski jezik nima požirka“ (hiatus). (Več od tega v „Mikl. Lautlehre“). Na sredini naj se sicer po njegovi misli tujkam obraz ne pači (Diogen, ne Dijogen); ali pritikline ima vsak jezik pravico po svoje krojiti.

Začinjati, počinjati namesto: začenjati, počenjati, po štajerski-slovenski, zato ker je tudi staroslovenski, dosledno kakor: izpirati, podirati namesto: izpérati, podérati.

(Konec sledí.)

*) Zakaj ne, ker bi dosledno bilo? Vred.

**) V Ljubljani ga še ni. Vred.

Jezikoslovni pomenki.

Odgovor gospodu Navratilu.

(Konec.)

Tudi to je verjetno, da so vesi, kraji, reke po rodovih dobivale imena, tako reka Indus od Indov, Morava od Moravljanov, reka Stir (Steier v Austrii) od Stirčanov, Norinja ponemčeno Nöring na Koroškem po Norčanih. Ime Norikum in boginjo Norejo bom po novem letu razlagati začel, in dokazal, zakaj nor pomeni toliko kot mož, muž, in zakaj da tudi pomeni ogenj (češki na noře, unor), vodo (noriti, ponoriti (untertauchen) in zemljo (nora, nura).

Ali mislite, poštovani gospod, da so narodi po rekah dobivali imena svoja? Jez kaj takšnega nemorem zapopasti. Indi so prej imeli svoje ime, kakor Indus, zakaj človek dava stvarém imena, ne pa narobe. Tako so tudi Baniani kerstili rečico Banio pri Karlovcu in so dali Kupi sinonimiško poznamlenje. Enakih soimen rek in vesi več najdemo; tako so v slavenskih zemljah Turje in Volge in Styri in Olse, na Koroškem Norinja in Možnica (ponemč. Mosinz); tako ste si tudi Bania in Kupa sestri. Ime Cuppitanus, Cupitina (glej: Juvavia 47.), Cupitius se najde od Solnograda do Dalmacie, kar je gotovo znamenje, da je čisto slovensko. Imena rodovin Kupic, Banian pa niso samo najti na Štajarskem (pri sv. Vidu v Halozah), temoč tudi po Českem.

Če ravno bi način pisanja Kolpa izviren in edíno resničen bil, vendar še je mogoče Kolpa iz „kup“, „kupiti“ izpeljati. Zakaj mi najdemo v slavenskih jezikih vpletenje in vrivanje čerke *l* pred in za samoglasniki mnogokrat. Primerite glagol poditi po Metelkotu pvoditi, na Štajerskem tudi pravimo ploditi kogar, Jemanden vertreiben; med Šavničarji se govorí skubiti in skulbati, rupfen.

Takšnih glagolov imamo sila dosti, na priliko: hiniti se in h*l*initi, habiti in s*l*abiti, t*l*umiti in tomiti, d*l*beti, litvanski-letiški dopti, zato duplo, die Höhlung, šapati in š*l*apati (lužiški), s*l*unce in solnce. Čerka *l* prehaja tudi pogostoma v čisti *u*; na primer: hlum (češki) hum, hom (slovenski), h*l*uk = huk češki, in naše go*l*čati, b*l*itva (ilirski), Beete (Mangold), češki bitva, latinski beta, letiški bete, slovenski pesa, mittelhochdeutsch biese, oslpnoti = osupnoti, prav za prav, ostupnoti, zur Säule werden, pruskritski stubh, latinski stupeo od stipes, pahati ruski in poljski, ackern = litvanskemu p*l*ešti, letiški p*l*est, pukati ilirski. pflücken, letiški p*l*ukt; primerite dalje: sapa = s*l*ap, kimati in k*l*imati (ilirski), daviti in d*l*aviti, škripati in škerlipati, peta = planta, skubiti in latinski glubere, bljudo in gotiški biuds, pluvati in litvanski pjauti, sanskritski puj, dalje: desna = dlesna, kalaniti in kaniti (horvatski), klk, kiška, sanskritski kukši itd. Kakor v tih prilikah vidimo, da čerka *l* med a, e, i, o, u vlezava, tako je tudi mogoče bilo, da so stari Panonci govorili klupiti, namesto kupiti, tudi kulpiti. Ker pa kúp in kóp ednako pomeni Haufen und Kauf, in ker je pervi pojem izvirniši, zakaj iz nakopenja, nakopičenja, nakuplenja, anhäufen, sammeln, je postal pojem, kaufen.

Besedi kupiti in kopiti je znal stari Panonec izgovarjati tudi klupiti, kulpiti, klopiti, kolpiti. Klupa in klopa, Kulpa in Kolpa, ako ni zadnja oblika metathezis latinska, kakor jo najdemo v besedah leb (bel) in albus, palea = pleva, Albis = Labe.

Dalje so latinski pisatelji *l* zmiraj za samoglasnikom postavljali, na priliko: Pelso (Aurel Victor), Pelsodis lacus (Jornandes), Pelsois (Rav), Pelissa (Anonym de conv. Carant) mesto pleso, der See, gerško πηλος, latinsko palus, holandski poel, islandski pollur.

Kakor je Pelso latino-teutonizem, tako kolpa, kolaps, kolapis greko-latinizem, in kulpa teutonizem slovenskega klupa, klopa = kupa, kopa.

Dalje dvomite, ali je že dognano, da Kanaan pomeni deželo kupcev. V svetem pismu se Kanaan zmiraj prestavlja v mercator, negotiator (glej: Biblia Sacra, Venetiis 1777 na koncu pod imenom Chanaan v poglavju „Hebraicorum et Chaldeorum nominum Interpretatio“). Tako je sv. Hieronim Kanaan prestavil. Naj pokaže, kdor more, da je prestava ta napčna!

Zavoljo omenjene analogie Vam dam veljati, da kup, kupiti ne spada k analogii kupati se, kopati se, baden, kakor tudi Vaš vuk, sunce in puž ne spada v kúp, kupiti. Kupiti in kupati tudi nisim nikdar primerjaval.

Od besede skut še Vam povém, da se med štajarskimi Dolanci rabi v možkem in ženskem spolu, kakor več takšnih besed, postavim večer, red itd.

Znate priderdrati, kakor ste rekli, kmalo s svojim odpisom, al to je moj „ultimatissimum“ o tej pravdi, ker nimam časa se pričkati zavoljo besed *). Ne bi se bil Vas dotaknil, ako bi Vi ne bili tako pogumno izustili v 73. listu „Novíc“: „Kdor more dokazati, da so tod poprej Slovani živeli in oni pervi reki ime dali, naj dokaže!“ Naj stariše stanovnike tih pokrajin je že Nemec Mannert za Slavene oglasil, ravno to so dokazali učeni Slaveni, kakor Katančič, Kollar, Šafařik, in moja slaba preiskovanja to resníco poterdujejo. Naj beržeje Vam je ravno omenjena opazka prehitro ušla, zakaj nemorem verjeti, da bi bili *Vi* scer kot moj nasprotnik vstali.

Davorin Terstenjak.

Slovanski popotnik.

* Česka „Koleda“ za leto 1854, četerti letnik, je že natisnjena. Ker je nje obraz močno mikaven, jo časopisi hvalijo.

* Muzejna odbora češke matice in archäologiški sta na predlog gosp. Zapa sklenila, ob novem letu začeti izdajati pod vredništvom Zapa krajopisni in archäologiški časopis, ki ima izhajati vsake kvatre s podobami pod naslovom „Pamatky mistopisni a archäologiské“.

* Gosp. Ludevik Štur je v Požunu izdal svoje zgodovinske pesme.

* Nov velki zemljovid vojvodine serbske in temeškega banata od kapitana generalstaba gosp. Fridberga bo skoraj na Dunaju v 4 listih na svitlo prišel. Veljal bo 4 for.

* V Moskvi je umerl bogati kupec Ivan Zarsky. od kterega je sploh znano, koliko denarjev je potrosil skoz celih 50 let za nakupovanje starih slovanskih rokopisov in knjig.

* Po naznanilu „Danice Zagreb.“ je znani pater Fr. Jukić razun „različnih pesem“ pripravil za natis še troje knjig „elegij“ in pa kanonika v Splitu, Ivana Držića „Lěpost duše“, rokopis od leta 1713, v 10 pesmih.

* Na visoki peštanski šoli bo učil prof. Ferenc dvakrat v tednu slovansko slovstvo.

Ozir po svetu.

Moč rusovske armade.

Ker so „Novíce“ že omenile turške armade, naj omenijo tudi rusovske, ker vsi taki spisi so doneski k znanju sveta.

---

*) Ker sta oba gospoda po dvakrat govorila, mislimo, da je te pravde konec. Vred.

Vojskina moč ruske deržave se delí na dvoje: 1. v moč na morju, in 2. na suhem.

1. Na morju.

Moč na morju je slabji od močí na suhem, vendar se smé vverstiti med močí perve verste. Glavni vzrok tega je, da se na Ruskem povsod še ni razvila kupčija na morju, da bi se vajeni mornarji zamogli porabiti za vojaško brodarstvo. Tedaj se morajo za brodovje nabirati mornarji iz notrajnih okrajn, kteri niso vajeni morja in se morajo še le za brodnarje izučiti. — Drugi vzrok pa je ta, da je baltiško morje 5 do 7 mescev na leto zamerznjeno, in da brodovje na černem morju ne smé skoz Dardanele; tedaj manjka Rusom velicega oceana. Rusi sploh in posebno plemenitaži ne ljubijo morja; to zlo odverniti, je zdajni car zvolil drugorojenega sina, Konstantina, za admirala ruskega brodovja.

Vojskino brodovje se delí na dvoje: 1. v brodovje na baltiškem, in 2. na černem morju, ki storí skupej 5 divizij (3 na baltiškem, 2 na černem morju). Brodovje na černem morju, za sedajno vojsko s Turki posebno potrebno, je dokaj slabji od unega na baltiškem morju.

Vsaka divizija obstojí iz enega velicega trijambornega, treh dvojambornih brodov, 6 fregat, 1 korvete in 4 manjših bark. K temu se prištevajo še parobrodi. K baltiškem brodovju pridejo razun tega še veslarski pobrežni čolni, kterih je več kot švedsko-norskih (čez 500), ravno tako k černomorskemu, vendar se ne vé, koliko da jih je.

Posadka vsakega velicega broda znese 1100 mornarjev in vojakov s kapitanom vred, ki mora biti rojen Rus. Služba terpí 25 let.

Naj urniši mornarji so na baltiškem morju Velkorusi in Fini, in na černem morju Kozaki in Gerki.

Černomorsko brodovje je imelo pred desetimi leti 3 brode trijamborne po 120 topov, devet dvojambornih po 84 in 7 po 74 topov; 19 velikih brodov in 6 fregat, 11 korvet in brig in 6 parobrodov. Topov je bilo skupej 1535. Pa v desetih letih se je število brodov kakor tudi topov močno pomnožilo.

Vsega brodovja (na obéh morjih) je: 45 velkih brodov, 30 fregat, 5 korvet, 20 brig in 50.000 mož.

Največi ruski brodovi so: „Rusko“ z 130 topovi, „Dvanajst aposteljnov“ z 120, „Trije svetniki“ z 120, in „Varšava“ z 120 topovi.

(Dalje sledí).

Novičar iz mnogih krajev.

Predvčerajnem so presvitlega cesarja iz Munakovega, kamor je šel svojo svetlo nevesto in stariše njene obiskat, spet na Dunaj nazaj pričakovali. — Politična nova vredba austrianskih kronovín je nek že od Nj. veličanstva poterjena in se bode kmalo oklicala. — Za gotovo se sliši, da perva poskušnja z železnico po celem Semeringu je bila 15. tega mesca; hlapon, ki je to skušnjo opravil, se imenuje „Lavant“. — Znesek vsega cesarskega papirnega denarja med ljudstvom in v cesarskih kasah je bil mesca septembra po naznanilu vradnega časnika 144 milionov 839.767 fl., — tedaj memo mesca augusta za 5 mil. 12.450 fl. več. — C. k. ministerstvo nauka je pozvediti ukazalo: po koliko otrok hodi v vsako ljudsko šolo in kolikšin je prostor, da se bo iz tega določilo: ali so učilnice v dostojni primeri s številom šolskih ali za šolo pripravnih otrok ali ne. — Deželno poglavarstvo na Erdeljskem naznanja, da so na meji spet ostrejši postave za govejo živino vpeljane, ker v podonavskih knežijah se med vprežnimi voli rusovske armade spet goveja kuga pogostoma prikazuje. — Za vino se bo letina na spodnjem Štajarskem nek dobro obnesla; veliko ga bo, pa tudi bolji bo, kot lani. — V Hegyalji na Ogerskem so letos toliko češpelj pridelali, da so mogli veliko novih sušivnic napraviti. Ker je pa scer celò malo kupca bilo, je šlo veliko češpelj pod zlo. — Dunajski časnik „Presse“ pripoveduje, kako se cena zemljiš na Ogerskem od leta do leta vikša; lani poleti je kupil neki tergovec iz Pešta neko zemljiše za 1000 fl.; letošnjo spomlad ga je že prodal, kakoršno je kupil, za 2400 fl. — Parižka družba d' Encouragement je razpisala 2 darili, vsako po 3000 frankov, kdor naj bolje popiše tertjo bolezin in kdor znajde naj gotovši pomoček zoper njo; verh teh daril pa je še razpisala 3 po 1000 frankov, in 6 po 500 frankov za postavljene druge vprašanja o ti bolezni. Do 31. grudna t. l. je zadnji čas na te vprašanja odgovor dati, o kterih bo občni zbor leta 1854 razsodil. — Turška reč je še zmiraj tam, kjer je bila. Napoved vojske, ktera je bila po vsih mošeah (cerkvah) Turkom oklicana, je ljudstvo zlo razveselila, ker „Moskova“ zlo sovražijo. Sultan pa v tem razglasu resno opominja vse svoje podložne: mahomedance, kristjane in jude, naj med saboj mirni ostanejo. Omer-paša bo imel vojsko zoper Ruse začeti, — pa kako? ker Donava med Turki in Rusi teče, in čez Donavo priti je zastavica, ktere vganjka bi utegnila za Turke zlo nesrečna biti. Scer stavlja turška vlada velik up na število svoje armade, ktera nek znese 350.000 mnogoverstnih vojakov; egiptovski kralja-namestnik ji je poslal jedro svoje armade na pomoč; ponudili so se ji begúni iz Ogerskega, Poljskega, Nemškega in Laškega; in od serbskega kneza se nek tudi nadja podpore. Knez Černogorski tudi orožuje po svojih gorah armado, pa gotovo ne za Turke. Od angleške in francozovske vlade se je govorilo, da mislite nekoliko armade v Carigrad posaditi, kakor so posadili Francozi armado v Rim, — ali francozki vradni časnik je preklical to govoríco. Da bi bila hospodarja v podonavskih knežijah od Rusov odstavljena bila, še dosihmal tudi ni gotovo. Al v ti turško-rusovski homatíi gré večidel vse tako, da se pred govorí, potem se še le zgodí. — Med Carigradom in Šumlo, kjer Omer-paša stojí, so napravili golobjo pošto. — Za novega gerškega patriarha v Carigradu je 6. t. m. izvoljen bil Anthimos; sultan ga je berž poterdil, zato ker nek ni prijatel Rusa.

Samopašnikom!

(Po Krilovu).

Pod dobom svinja se sukala
In želod prav z bùtom hrustala.

Kdar se naguli ín nasiti,
Še tuď začne pod dobom riti
In korenine mu lomiti.

„Nikar!“ mu z doba vrán velí:
„Ne vidiš, da se posuší?“

„Naj se, če hoče, mi je mar!“
Odrohne mu nečedna stvar,

„Dokler imam želoda kaj,
Mi rasti dob, al pa nehaj“.

„Če precej pade! žal ga mi je!“
To reče — ino dalje rije!

Tiskarni popravki.

V poslednjem listu na 335. str. v 8. versti od zgoraj beri Maener namest Mauer.

„Slovanski popotnik“ popravi nam podani popis slavjanskih naukov na Dunajskem vseučelišču, da namest Tenže (česko) se ima brati ravno tisti.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*